

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXVI. Grandis injustitiæ rei sunt mercatores, monopoliis caritatem
inducentes, vel pretia rerum augentes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

toribus dicentes, ipsis ut plurimum adulantur, fingendo se condonare, quod non condonant, vel id solum dicendo per modum complimenti, ad alliciendos factores. Secundo, etiam si meliori revera pretio emerent, ob id quod ipsorum officinam frequentarent, scire equidem debent, emendi curam isto intuitu ipsis præ aliis committi, aliàs non committendam: quia committentes per se, vel per gratuitos amicos aliàs emerent. Igitur committentes decipiunt, dum isto prætextu aliquid sibi retinent. Tertio, ratio ob quam merces viliori ipsis pretio venduntur, est frequentia similium commissionum; quæ cum non proveniat ex ipsis, sed ex committentibus, ipsis non debet fructificare, sed committentibus.

CAPUT LXVI.

Grandis injustitia rei sunt mercatores, monopolis caritatem inducentes, vel pretia rerum augentes.

712 *M*onopolium est clandestina machinatio paucorum mercatorum, ex pacto inter se conspirantium, ut ipsi soli certum genus mercium vendant eo, quod ipsi constituerint, pretio. Quod ut assequantur, vel 1°. unus aut pauci, omnes unius generis merces vili pretio emunt tempore abundantia, servandas in tempus majoris caritatis, donec scilicet aliæ exhauriantur, ut, inducã raritate, vel penuriã, pro suo eas libitu vendant. Vel 2°. plures inter se conspirant de non vendendis mercibus, nisi pretio tali, & non minori. Vel 3°. unus, aut pauci impediunt, ne major copia mercium certi generis aliunde in civitatem inferatur, ut suas istius generis merces carius dividant. Vel 4°. falsis prætextibus expositis, per subreptionem impetrant à Principe privilegium, ut ipsi soli merces hujusmodi vendant, earum pretio à Principe, vel Magistratu minime constituto. Vel 5°. dum mercatores, annonæ, vel aliarum mercium ad humanos usus necessariarum, pretium brevi minuendum prævidentes, eò quod naves iis onustæ mox ad portum sint adventuræ, falsum rumorem, vel litteras fictitias in vulgus spargunt, naves illas periisse, vel ab hostibus captas esse, ut ejusmodi figmentis mercium pretium augeatur. Vel 6°. monopolium ab artificibus exercetur, dum inter se conspirant, ut ne quis opus ab altero inchoatum perficiat.

713 Omnia ista monopolia profus injusta sunt, humano generi exitiosa, commerciorumque æquitati, & sinceritati, juri gentium, divinis & humanis legibus adeo repugnantia, ut eorum auctores, & participes, præter enormia peccata contra justitiam, & charitatem proximi (cujus misérias per suam malitiam accumulavit) teneantur ad restitutionem tam gravem, ut vix totã vitã possint sufficere (ait

Tom. II.

Massonus ad 7. Decalogi præceptum tabulã 2.) nam præter excessivum pretium, cui cursum dederunt, tenentur de consequentiis laboris pauperum vilissimo pretio conducti, supellectilis pro obolo venditæ, &c. quæ omnem æstimationem excedunt. Ita ille, maxime loquens de monopolistis caritatem suis monopolis inducentibus circa necessaria ad vitam.

Porro omnia monopolia supradicta injusta esse, merito docent S. Raymundus l. 2. tit. de usur. & pignor. §. 9. Gabriel in 4. dist. 15. q. 10. a. 5. dub. 2. Major ibidem q. 41. Angelus verbo *negotiatio* in fine, Sylvester, Cajetanus, Navarrus, Binsfeldius, & passim Antiqui. Et

probatur 1°. ex Scriptura Amos 8. *Andite hoc qui comeritis pauperem, & deficere facitis egenos terra, dicentes: Quando transibit mensis, & vendabimus merces: & sabbatum, & aperiemus frumentum: ut imminuamus mensuram, & augeamus solum, & supponamus stateras dolosas, ut possideamus in argento egenos, & pauperes pro calceamentis, & quisquillas frumenti vendamus.* Quem locum Vatablus, Dionysius Carthusianus, à Castro, & alii exponunt de avaris frumentipolis, qui dum vident frumentum vilis esse pretii, illud recondunt, ut tempus hoc transeat, & succedat tempus inopiæ, quo illud carius vendant, hoc pacto frumenti augentes caritatem, juxta illud, *augeamus solum*, id est *augeamus frumenti pretium, efficiendo ut carius sit*, prout idem Dionysius Carthusianus exponit cum Remigio, Lyrano, aliisque sacris Interpretibus. Quod quale, & quantum sit peccatum, declaratur ibidem, cum dicitur, quod sit *contritio*, sive oppressio pauperum, & ibidem ponitur inter alia injustitiæ peccata, scilicet eorum qui mensuris, & stateris utuntur dolosis, fraudulentisque mixtionibus quisquillas & paleas vendunt cum frumento. Unde S. Raymundus loco citato dicit, *tamquam nefandas belluas detestandos, qui eã intentione emunt aureos, vel alias monetas, vel res venales, & præcipue victualia, ut de talibus carissimam inducant.*

Secundo, ex Concilio Toletano IV, c. 715. 66. ubi sic: *Si illi qui nullas ex rebus suis pauperibus distribuunt, æterni judicii voce condemnabuntur in futuro; quantum magis ii qui auferunt quod non dederunt? Refertur can. eissi illo 12. q. 2. Pauperibus verò auferunt quod non dederunt, id est rapiunt & furantur, qui per monopolia caritatem in rebus ad vitam necessariis inducunt: quia pauperes cogunt pro obolo vendere supellectilem suam, ut habeant unde sibi victualia necessaria comparent.*

Tertio, ex sanctis Patribus, monopolia uno ore vocantibus *latrocinia*, diraque *crudelis avaritiæ germina*, nequitia *fraudulenta commenta*, &c. Siquidem Ambrosius lib. 3. officior. c. 6. Monopolistam alloquens, frumenta seu aliàs ejusmodi merces coacervas.

Iii

tem, & in tempus caritatis asservantem, Cur (inquit) ad fraudem convertis natura indulgentiam? Cur invides usibus hominum publicos partus? Cur populis minus abundantiam? Cur affectas inopiam? Cur operari facis à pauperibus sterilitatem? Cum enim non sentiant beneficia fecunditatis, te auclionante pretium, te condente frumentum, optant potius nihil nasci, quàm te de fame publica negotiari. Ambis frumentorum indigentiam Tunc messem tuam venisse letaris. Tunc tibi de omnium miseria congeris opes. Et hanc in industriam vocas, hanc diligentiam nominas, que calliditatis versutia, que astutia fraudis est. Et hoc in remedium vocas, quod est commentum nequitia. Latrocinium, an fœnus appellem? Captantur tamquam latrocinii tempora, quibus in visceribus insatiator durus obrepas. Lucrum tuum, damnum publicum est. Joseph sanctus, omnibus aperuit horrea, non clausit. Reclè Salomon: „ Qui continet „ (inquit) „ frumentum, relinquet illud nationibus, non „ hæredibus; „ quoniam avaritiæ emolumentum ad successorum iura non pervenit. Quod non legumè acquiritur, quasi venis quibusdam, ita extraneis diripientibus dissipatur.

717 Similia habet Nazianzenus orat. 8. & 15. Isidorus Pelusiota l. 3. epist. 81. huiusmodi Monopolistas *sevos & crudeles Dardanarios* vocat. *Injustos, atque à terra exterminandos*, diù ante ipsum dixit Apollonius epist. 81. *Terra mater est omnium: iusta enim est. At vos, cum iniusti sitis, vestram duntaxat matrem eam effecistis; & nisi desisteritis, perficiam ut vobis in ea consistere non liceat.* Maledictos appellat Chrysostomus orat. in calendis habita: *Maledictus, qui rei frumentaria caritatem auget.*

Alludit ad sacrum istud Oraculum: *Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis; benedictio autem super caput vendentium* (Proverb. 11.) Quod idem Chrysostomus Homil. 39. in 1^{am}. ad Corinth. sic vertit: *Qui frumenti auget pretium, (illud coacervando, & abscondendo) est populo execrandus, divinæque in eos ultionis exempla refert ibidem.* Videri etiam potest Hieronymus in illud Amos 8. *Audite hoc qui coneritis pauperem, &c.* de quo supra.

718 Quarto, ex L. jubemus l. 4. Cod. tit. 59. de monopolis, ubi sic: *Jubemus, ne quis cuiuscumque vestis, vel piscis . . . vel cuiuslibet aliterius ad victum, vel ad quemcumque usum pertinentis speciei . . . pro sua autoritate, vel sacro . . . Rescripto, aut pragmática Sanctione . . . monopolium audeat exercere; nevé quis illicitis habitis conventionibus conjuret, aut paciscatur, ut species diversorum corporum negotiationis, non minoris quam inter se convenerunt, vendantur. Edificiorum quoque artifices . . . aliorumque diversorum operum professores, & balneatores, penitus arceantur pacta inter se componere, ut ne quis, quod alteri commissum sit, opus impleat, aut injunctam alteri necessitudinem alter intercipiat . . . Siquis autem monop-*

lium ausus fuerit exercere, bonis pro oppris exspoliatus, perpetuitate damnetur exilii, &c.

Quinto, ratione, quia quantum ex allatis sacris Oraculis, Patrum testimoniis, communique majorum sensu colligimus, nullus habet jus, privatâ autoritate, monopolis publicam inducendi caritatem, merciumque augendi pretia in publicum damnum: quandoquidem rerum communium divisio, negotiationes, & commercia, jure gentium introducta non fuerunt, in sola sua Republicæ detrimentum, & publicam inopiam inducendam uti fas esset ac justum, sed sic ut qui rerum, præsertim ad vitam necessariorum, haberent copiam, in sola sua privata lucra, cum publico damno, communem non converterent naturæ indulgentiam; communibus usibus subtrahendo publicos illius partus; auferendo populis abundantiam, quam terra, communis omnium mater, omnibus parit; tunc denique rerum augendo pretia: cum (secundum concessam à Deo & naturæ rerum copiam) forent potius minuenda, ut saltem eatenus omnes communi fruerentur beneficio, qui ab initio communi fruebantur dominio.

Hinc consequens est 1°. eos qui, commu- 719 nem subtrahendo abundantiam, caritatem inducunt & penuriam, defraudare populum beneficio omnibus à Deo, & jure gentium concessio, juriq; primævo & naturali plurimum adverfari.

2°. populum habere jus, ut dum à Deo, 720 & natura indulta est rerum copia, privatâ tunc autoritate non augeantur earum pretia, nec quiquam privatâ autoritate monopolis, & similibus machinationibus earum caritatem inducat in publicam calamitatem vertendo publicum communis matris partum.

3°. mercatores, qui conspirando, vel col- 721 lectas merces retinendo, caritatem inducunt, supra summum (quod de facto est) pretium, teneri ad restituendum istud auctarium, sicut & ad compensanda damna omnia inde secuta. Cum auctarium istud sit injustum: eò quod pretium justum taxandum sit ex abundantia, vel penuria mercium in loco ubi taxatur; adeoque ubi eadem abundantia, cæteris paribus, idem esse debeat pretium.

Nec dici potest, pretium idem esse de- 722 bere, ubi eadem est abundantia mercium proximè venalium, sive quas mercatores parati sunt hic & nunc vendere. Secus, si solum venales sint remotè, & in actu primo: eò quod mercatores parati non sint eas vendere. Quia ratio allata probat injustitiæ reos esse mercatores, dum monopolio efficiunt proximè, & in actu secundo venalem non esse mercium abundantiam, quam communis mater in publicos usus omnibus peperit.

4°. monopolium, quo mercatores inter se 723 conspirant, non vendere merces, nisi supra pretium summum hodie currens, teneri ad

CAPUT LXVII.

Convelluntur fundamenta contrariorum opinionum.

restituendum excessum illum & damna. Quia conspiratio ista est de facienda injustitia: cum vendere supra summum pretium, injustum sit.

724 Sed duplex hinc nascitur quaestio. 1°. an aucto jam per tale monopolium pretio, alius, qui monopolii non est particeps, possit eo pretio vendere? 2°. an liceat monopolium istud venditorum, alio repellere monopolio emptorum, conspirantium non emere nisi infra pretium hodie currens?

725 Ad 1^{am}. respondeo negativè cum Lopez, Rebello, & aliis apud Dianam p. 1. tr. 8. resol. 24. contra Bonacinam, Reginaldum, &c. Quia nemini licet injusto vendere pretio. Pretium verò auctum per tale monopolium, injustum est, solumque illud justum, quod communi aestimatione, absque fraude & monopolio currit, habità ratione copiae vel inopiae mercium.

726 Nec refert quòd sublata per injusta bella & latrocinia, mercium copia, liceat augere pretium. Quia non idèò licet illud augere, quamdiù eadem est in loco copia & abundantia quae fuit antè.

727 Ad 2^{am}. videtur, quòd sic speculativè loquendo, modò id fiat cum moderamine inculpatae tutelae, ut utrimque veniatur ad aequalitatem, dum ad eam aliter veniri non potest. Quia tunc peccatum peccato non repellitur, nec injustitia per injustitiam: cum justum sit vim vi repellere, cum dicto moderamine. Sed casus quo venditorum monopolium aliter repelli non potest, videtur metaphysicus, & idèò negativa responsio in praxi est sustinenda: quidni enim illud venditorum monopolium repelli queat, vel recurfu ad Magistratum, vel praecise monopolio non emendi nisi intra limites currentis hodie pretii?

728 5°. denique ex dictis sequitur, etiam monopolium de non vendendo merces, nisi pretio summo, intra latitudinem justii pretii, esse prorsus injustum. Quia licet pretium illud summum sit justum, est tamen prorsus injustum, quòd venditores monopolio, adèòque fraude, impediunt ne emptores emant pretio inferiori: quia cum & istud justum sit, jus habent, ut nec vi, nec ullà fraudulentà machinatione impediatur eo emere. Et ista communis est doctrina Veterum ac Recentiorum, contra Molinam, Lessium, Arragonium, &c. Quandocumque ergo mercium pretia lege non sunt taxata, nullus privatà autoritate justè cogi potest ad emendum pretio summo, sed jure gentium aequalis esse debet vendentium, ementiumque fortuna, aequalique facultas, sive emendi, sive vendendi, modò infimo, modò medio, modò supremo pretio, prout occasio tulerit ex aequo, seclusis utrimque mediis iniquis, & conventionibus aequalitatem illam & facultatem è medio tollentibus.

Tom. II.

Objicies 1°. cum Molina, Lessio, Di- castillo, Bonacina, injustum non est monopolium, quo unus, vel pauci mercatores, tempore abundantiae, omnes unius generis merces, absque vi & fraude, vili emunt pretio, aservandas in tempus majoris caritatis. Qui enim jure suo utitur, nemini injuriam facit. Quilibet verò habet jus emendi quantum voluerit, servandi quamdiù voluerit, & carius vendendi, dum tempus majoris caritatis venerit: quemadmodum quilibet habet jus merces alio transportandi, ubi cariores sunt, licet ex hoc caritas inducatur in loco unde asportantur.

Respondeo negando antecedens: quia tamen si quilibet habeat jus ad ista seorsim; non tamen habet jus ad ista facienda conjunctim, cum inductione publicae caritatis, quam nemini privato inducere licet, ad seipsum locupletandum. Unde nec licita est asportatio illa mercium, iis in circumstantiis, in quibus causa est publicae caritatis, calamitatisque. Multae proinde actiones seorsim licitae sunt, illicitae conjunctim, quando ex earum conjunctione resultat aliquid contra jus publicum, vel contra jus proximi privati. Neque enim illicitum est manu tangere rem alienam, non manum claudere, non aufugere; conjunctim tamen actiones illae non sunt absque furti scelere. Et idèò res morales cum omnibus circumstantiis suis conjunctim, non seorsim, & quomodolibet sunt considerandae.

Instabis, Joseph Patriarcha, tempore abundantiae, vili pretio emit omnia frumenta Aegypti, postea carius venditurus. Respondeo Joseph non coarctasse & aservasse frumenta, ut caritatem induceret (prout faciunt Monopolistae) sed majoris dispensationis gratia. Utrumque enim norat, mirum & rectè colligere, & rectè annonam tribuere; quemadmodum & famem prospicere, & eminus ei obistere, ait Nazianzenus orat. 15. nec ipse carius frumentum vendidit, nisi dum absolute minor fuit illius copia, & major inopia; unde nec causa fuit istius caritatis, nec inopiae, non nisi successivo tempore frumentum dispensando; sic enim provida dispensatio in publicum exigebat bonum. Si enim totum primo, vel secundo, vel tertio, &c. vendidisset anno, reliquis sterilitatis annis populus fame periisset.

Objicies 2°. cum Caramuele Theol. Intention. n. 849. non videtur magis injustum monopolium, quo viginti mercatores vini v. g. (praeter quos vix alius vinum vendit) inter se conspirant, illud non vendere nisi supra summum pretium hodie currens;

lil 2